

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan **zvečer**, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

V Ljubljani 10. januarja.

Kedor je kedaj obiskoval gimnazij ali se sploh baval s starogrškimi klasiki, vsacemu je gotovo še v živem spominu divna bajka o uklenenem Prometeji, kateri je v korist človeštva samopašnim bogovom helenskim ukradel ogenj in svoje sovrstnike učil poljedelstva in raznih znanostij. Na povelje zavidnih bogov ga je zbog tega Hefajst priklenil na skalnati Kavkaz in ljuti orel mu je vsak tretji dan razkljuval vedno rastoča jetra, dokler je naposled silni Heraklej usmrtil orla in Prometeja oprostil.

Davno je uže, odkar so stari Heleni izumili to bajko in Prometeja slavili v trilogijah in epičnih pesnih, davno so uže izginoli togotni grški bogovi kakor meglica v mladoletnem jutru, pa vedno se še predava, razlaga, ter bolj ali menj srečno komentira Prometejeva bajka in vedno vzbuja v našem srcu najtoplejše sočutje o krutej, nezasluženi usodi.

In kaj bi tudi ne? Kdo je Prometeju podobnejši, nego ti narod slovenski? Polastil si se ognja narodnosti, zagvozdjen, da uklenen si mej Nemca in Laha, katera ti, kakor dva orla kljujeta jetra in obisti, da ne govorimo o kraguljih á la Ogrinec in jastrebi á la Waser, kateri ti tudi vsak dan zasajajo svoje kljune v drob. In kakor so nekdanj ambrozije in nektara polni bogovi apatično gledali tragičen položaj Prometeja, tako i mi dan denes ne najdemo sočutja niti pomoči na merodajnem mestu, trpimo, krvavo trpimo in čakamo — svojega Herakleja.

Take misli nam prihajajo, ko čujemo bolešni klic koroških bratov, ko se nam poročajo brezozirna dejanja germanskega in birokratičnega nasilstva na dolenjem Štajerskem, in ko čitamo po časnikih rezultat zadnje ljudske štetve v naši tužnej Istri.

Da, v tužnej Istri biva po tej zadnji štetvi 163.000 Slovanov in 110.000 Lahov, tedaj so se Lahi od leta 1869, ko jih je bilo le 30 odstotkov vsega prebivalstva, v 10 letih pomnožili za 10 odstotkov in če ide tako naprej je v petdesetih letih vsa Istra poitalijančena in gotovo vredna, da se utelesi laškemu kraljestvu.

In če pogledamo rezultat po raznih občinah, nahajamo le dve, v katerih nij niti jednega Laha, to sta občina jelšanska in Veprinac, prva s 3832, druga z 1934 prebivalci. Moramo tedaj priznavati, da so deloma Čiči rešili čast slovansko. — Dosti ugodne razmere so sicer po nekaterih slovenskih občinah, tako šteje:

občina dolinska . . .	7190 Slovanov	12 Lahov
„ Pasja vas . . .	5502 „	36 „
„ Boljunec . . .	2743 „	95 „
„ materijska . . .	5196 „	13 „
„ Podgrad . . .	6827 „	36 „
„ tinjanska . . .	3163 „	109 „
„ žiminjska . . .	4093 „	363 „

a če pomislimo, da po teh občinah, katere vse dobro poznamo, pred leti skoro ni jednega Laha nij bilo, je napredek lahonstva vsekako velik in samo ob sebi se umeva, da Italija irredenta (čitaj imperinenta) rokama tleska in se raduje o tem rezultatu.

Jako ugodna je razmera v kastavski občini, katera šteje 14.401 Slovanov, a 12 Lahov, najslabša v grižnjanskej z 11 Slovani in 3579 Lahi. Dalje so našli:

v koprski občini . . .	1367 Slovanov	8607 Lahov
„ miljskeje „ . . .	2149 „	4117 „
„ piranskeje „ . . .	2067 „	9279 „
„ izolanskeje „ . . .	1037 „	4525 „
„ puljskeje „ . . .	8157 „	14690 „
„ rovinjskeje „ . . .	97 „	9156 „

v lovranskeji občini . . . 5738 Slovanov 163 Lahov na Čresu . . . 5505 „ 2261 „ itd. — Ne bodemo trtili časa in še dalje naštevati, navedene številke govore uže dovolj jasno in nam „molče trobentajo“, da i Istre ne smemo pozabiti in ne rok držati križem, kajti če tudi te številke niso povsem resnične in se sme računati, da so vladni komisarji, kateri se vsi nagibljejo na laško stran in nam Slovincem niso tako naklonjeni, da bi se njihove ljubeznivosti ne mogli ubraniti, — pri marsikaterem upisali v rubriko „občevalni jezik“ italijanski in sploh gledé občevalnega jezika ne vsikdar postopali rigorozno, je vender neovrgljiv faktum, da lahonstvo vidno napreduje.

Pa zakaj bi ne? Ljudske šole pospešujejo poitalijančenje, srednje šole nijma Slovan ni jedne, vsi c. kr. uradi uradujejo izključljivo le laški, cesarjev namestnik gosp. Depretis de Cagnodo, slovanskega jezika baje niti zmožen, priporoča slovanskim kmetom znanje laškega jezika, odgovarja na slovanske ogovore le laški in njegov organ „Triester Zeitung“ je tako nesramen, da javno zagovarja uničenje slovanstva v Istri. In kakor bi še vsega tega ne bilo dovolj, oglasi se še Matica Slovenska in prireja laško slovnico! Difficile est satiram non scribere!

Toda obupavati nam nikakor še nij, tudi smo Slovenci toli sangviničnega temperamenta, da vedno upamo in gojimo nade na božjo previdnost in cesarsko vlado. Bode li jedna ali druga začela se zanimati za nas, bode li vlada izprevidela, kam jo tira malomarnost in neodločnost, kako sama sebi koplje jamo, kazala bode bodočnost.

Mi pa za sedaj moramo pomagati si sami. A tudi sami nijmo več! Mnogokrat, osobito pa pri pogrebih dra. Bleiweisa in A. Šenoe sklenili smo

LISTEK.

NOV.

(Spisal I. Turgenjev, preložil M. Malovrh.)

Prva knjiga.

III.

(Dalje).

On je bil tako zamišljen, da je še sedaj molčal, ko je Sipjagin svoj govor uže završil in odgovora čakajoč, utihnil bil. — Sipjagin pogledal je iz strani v oni kot, kamor se je bil Paklin vsedel. Ali nij morda navzočnost te tretje osebe zavirala Neždanova, svoje pogoje izreči? — Sipjagin nagrbnil je čelo kakor v jezi, da je v ta kraj zašel; potem ponavljal je svoje vprašanje.

Neždanov se je stresel.

„Gotovo“, rekel je brzo, „gotovo . . . vzprejemem . . . z veseljem . . . akoravno mi je reči, . . . da sem jako začuden . . . kajti priporočil nijmam nobenih . . . tudi moji nazori, o katerih sem vam v gledališči govoril, mislim da bi va s zavarati morali . . .“

„Vi se jako motite, dragi moj Aleksej . . . Aleksej Dimitrič, je-li? Menim, da se tako zavete?“

odgovoril je Sipjagin zadovoljno. „Jaz sem, to vas lahko zagotovim, poznan zavoljo svojih liberalnih, progresivnih nazorov. Vaši nazori pak, ako se ne ozremo na to, kar je — ne zamerite mi moje odkritosrčnosti! — mladeniško pretiranega v njih, ti vaši nazori niso proti mojim; ravno obratno, vaša navdušenost se mi dopada.“

Sipjagin govoril je gladko; kakor med in surovo maslo prijale so njegove besede Neždanovu.

„Moja žena je jednih mislij z menoj“, nadaljeval je oni; „njeni nazori se z vašimi morda še bolj slagajo, nego z mojimi; toda to je naravno, ona je tudi mlajša. Ko sem po našem shodu v gledališči drugi dan v novinah vaše ime, katero ste proti običaju natisnili z naslovom vred — vaše ime izvedel sem bil uže v gledališči — me je to jako frapiralo. Zdelo se mi je — oprostite praznoverški izraz — nekakšen izraz usodine volje! Vi ste opomenili, da priporočil nijmate; jaz ne potrebujem takšnih stvari. — Vaša vnajnost, vaša oseba mi je simpatična. To mi zadostuje; jaz sem naučen samo svojim očém verovati. No — ali se smem nadejati? Ste-li zadovoljni?“

„Povsem . . . se ve da“ . . . odgovoril je Neždanov, „trudil se bodem, da vaše zaupanje opravičim. Samo na jedno okolnost bi vas še opo-

zoril. Drage volje bodem učitelj vašemu sinu, nikakor pa ne njegov odgojevatelj. Zato nijsem niti sposoben, niti se nečem vezati ter tako rekoč svobodo izgubiti.“

Sipjagin mahnil je z roko po zraku, kakor da je kakšno muho odgnal.

„Ne bojte se, dragi moj, vi niste iz onega testa, iz katerega se pekó odgojitelji; pa takšnega mi tudi nij treba. Jaz iščem učitelja — in sem ga našel. No, in vaši pogoji? Novčene razmere?“

Neždanov bil je zopet v velikej zadregi ne vedé, kaj bi rekel.

„Čujte“, dejal je Sipjagin ter se pripognil in s prstom Neždanovljevo koleno potipal, „mej ljudmi naše vrste se takšne stvari z dvema besedama doženó: jaz vam ponudim mesečnih sto rubljev; potne troške tja in nazaj plačal bodem naravno jaz. Ste-li zadovoljni?“

Neždanov je zopet zarudel.

„To je mnogo več, nego sem zahtevati kanil . . . ker . . .“

„Izvrstno, izvrstno!“ segel mu je Sipjagin v besedo. „Jaz mislim, da sva stvar konečno doglala!“

Vstal je raz stola ter bil najedenkrat tako dobre volje, kakor da je Bog si zna kaj našel. Iz

zvezo z našimi brati Hrvati, kateri morajo čuvati v Istri jednake interese, kakor mi. Tu nam je tedaj skupno polje delavnosti in boja in če postopamo vzajemno in energično, bode bratska vez še trdnjša, zavednost slovanska v Istri iskrenejša in konečno naša zmaga gotova. V to ime pomoz Bog!

Slovensko društvo za Štajersko.

Maribor 8. januarja.

Denašnji dan utegne znameniti ostati za štajerske Slovence. Dopoldne se je ustanovila posojilnica, popoldne pa je bil shod, h kateremu so prišli tukajšnji in nekateri rodoljubi iz Celja, Ptuja in Ormoža, da so se posvetovali in sklepali o pravih političnega društva za slovenko Štajersko. Predsednikom shoda je bil izbran deželni poslanec g. dr. Radej. Načrt pravil, predložen od g. državnega poslanca dr. Vošnjaka, se je temeljito pretresaval ter se potem v konečno uredovanje izročil posebnemu odseku, v katerega so se izvolili gg. dr. Dominkuš, dr. Radej, dr. Gregorčič, dr. Glančnik, Simon, dr. Gregorič iz Ptuja in dr. Srnec iz Celja. Društvo je namenjeno za ves slovenski Štajer in ima razširjati mej slovenskim ljudstvom politično in gospodarsko izobraževanje, vzbujati narodu zavest, braniti politične in državljanske pravice slovenskega naroda in pospeševati ustavni razvoj avstrijske države na krščanski podlagi.

Društvo bode v ta namen sklicavalo občne zборе, javne shode in tabore po slovenskem Štajerskem, izdavalo politično- in gospodarsko-poučljive brošure in ustanovljalo na kmetih knjižnice, iz katerih si ljudstvo lahko za branje izposojuje knjige. Letnina bode znašala jeden goldinar na leto. Društvene zadeve opravlja odbor 11 udov, mej katerimi jih mora sedem v Mariboru stanovati.

Osnovni odbor ima pravila vladi predložiti in brž ko bodo potrjena, sklicati občni zbor, da voli stalni odbor.

Ker je šlo samo za posvetovanje o pravilih, so k shodu samo nekateri vnani rodoljubi bili povabljeni, ki so skoro vsi prišli. Videli smo gg. poslanca M. Hermana in dr. Vošnjaka, iz Celja dr. Srneca in M. Vačnjaka, iz Ptuja dr. Gregoriča, dr. Jurtelo in prof. Žitka, iz Ormoža dr. Gršaka itd. Ganimo se in ne udajmo se!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 10. januarja.

Pred kratkim raznesel se je po listih glas, da misli naš vojni minister grof Bylandt odstopiti, ker nij jednaki misli o vojaških naredbah v Hercegovini z ogrskimi ministri. Predvčeršnjim pa je Bylandt zopet prevzel svoje poslovanje in za zdaj nij govora o krizi.

vsega vedenja njegovega razvidelo se je neko veselje in prijateljsko zaupanje. „Za nekoliko dni odpotujeva“, dejal je neprisiljeno; „jaz rad prihod spomladi na deželi dočakam, akoravno sem vsled svojih opravil prozajičen, mesta navajen človek. Vi mi torej dovolite, da se vaš prvi mesec začeni od denašnjega dne računa. Moja žena je s sinom uže v Moskvi. Ona je naprej šla, da vse uredi. Sešli se bomo ž njo na prsih prirode — na kmetih. Midva potovala bodeva kot neoženjenca . . . He, he, he!“ zasmijal se je Sipjagin skozi nos, kratko in koketno. — „Toda sedaj . . .“

Vzel je malo knjižico s črnimi s srebrom okovanimi platnicami iz žepa ter Neždanovu svojo vizitno karto dal.

„Evo vam moje mestno stanovanje. Pridite, ako vam drago, jutri, ob 12. k meni. Govorila bodeva o tem in onem. Jaz bi vam rad nekatere moje nazore o odgoji otrok povedal . . . Tedaj določiva tudi dan odpotovanja.“ — Sipjagin segel je Neždanovu v roko. „Zdaj . . . še nekaj“, rekel je po tihem, „ako morda denarje potrebujete . . . prosim, samo izvolite reči. Morda hočete plačo za jeden mesec naprej?“

Neždanov nij vedel, kaj bi rekel, — kakor ves čas gledal je z velikim začudenjem ta svitli,

V teku tega tedna posvetovala se bode gospodska zbornica o elaboratu, katerega je izdelal pododbor naučne komisije o ustanovitvi češkega vseučilišča. Ta elaborat pa ima mnogo sprememb onega načrta, katerega je predložila večina državnega zbora. Če bode gospodska zbornica pritrčila sklepom svojega pododбора, nastal bode mej obema zbornicama konflikt.

Vnanje države.

Naša vlada se baje razgovarja s črnogorsko, da bi bilo dovoljeno cesarskim četam uporne Krivošijance preganjati tudi na črnogorske zemlji.

Iz Petrograda se poroča, da bode letos cesarski dvor obhajal novoletnico v Gačini. — Denes je v vsej Rusiji ljudska štetev.

Kakor je poročal telegram v včerajšnjem našem listu, pridobili so francoski republikanci pri senatnih volitvah sijajno zmago. Pridobili niso nič manj kot 22 sedežev in senat bode zdaj štel 207 republikancev in 93 reakcionarjev. Velike pomembe je, da je Leon Say zopet voljen in skoro gotovo bode tudi izbran predsednikom senatu. Leon Say pa je z vso dušo zavzet za reformo ustave. Če bode izbran predsednikom senatu — in ta predsednik ima skoro neomejeno moč — gotovo je, da se bode ustava reformirala.

Včeraj na dan četrtoletne obletnice po smrti laškega kralja Viktorja Emanuela položila so vsa društva v Rimu in iz vse Italije vence na njegov grob. Kralj se je dopoldne podal k grobu. Listi pišejo dolge članke v spomin Viktorju Emanuelu.

Nemški listi jako različno sodijo o razglasu nemškega cesarja, angleški pa pravijo, da ta reskript mora napraviti vsakej konstituciji konec in knezu Bismarku prorokujejo slab izid. Čudno je, da „Times“ ne zne niti jedne besedice o tem razglasu.

Kolektivna nota, katero sta angleška in francoska vlada poslali egiptovskemu kedu, nij baje namenjena le proti notranjim neredom, nego tudi proti vsakemu vmešavanju Turčije.

Dopisi.

Z barja ljubljanskega 9. januarja.

[Izv. dop.] Zadnja na 4. dan t. m. napovedana seja močvirskega odbora nij bila sklepčna, ker se nij potrebno število odbornikov sešlo.

Ob 9. uri je bila seja razglašena, a ob 10. uri zbrano je bilo po napetih vseh žilah jedva 9 odbornikov, torej je do sklepčnosti še štirih manjkalo.

Ko je bilo 10 minut čez deset, zapustil je dvorano tisti odličnejši odbornik, na katerega Noviški poročevalec v prvem listu tega leta vso odgovornost zaradi nesklepčnosti nakopava, gredé za drugim odbornikom, kateremu je bilo uže tudi čakanja od več. Novični poročevalec, ako je tebi blagor močvircev in pa resnica pri srci, pridi, kadar si vabljen, a ne še le čez poldrugo uro kasneje, kajti, ako more odbornik iz daljnih močvirskih krajev ob devetih priti, bi tudi poročevalec iz ljubljanskega obližja lahko o pravem času prišel.

ljubeznivi, in vender tuji obraz, ki se mu je tako približal, a se mu nekako dobrohotno-ponižljivo smijal. —

„Ah, vam nij denarjev treba?“ šepetal je Sipjagin.

„Ako dovolite, povedal vam bodem to jutri,“ rekel je naposled Neždanov.

„Izvrstno! Dakle na svidenje! Do jutri!“ Sipjagin spustil je roko Neždanovljevo in hotel oditi. —

„Dovolite mi še neko vprašanje“, rekel je najedenkrat Neždanov. „Ravnokar ste rekli, da ste moje ime v gledališči izvedli. Kdo vam ga je ime noval.“

„Kdo? . . . Da, jeden vaših znancev, in . . . ako se ne motim rojakov . . . knez G.“

„Adjutant?“

„Da, on.“

Neždanov zarudel je še bolj nego prej; odpril je usta . . . a rekel nij nič. Sipjagin stisnil mu je vnovič roke, ta pot pak molčé, potem pozdravil je najprej Neždanova in za njim Paklina. Klobuk dejal je še le pred vrati na glavo; ustna njegova nabrana so bila v zadovoljen smeh; raz obraza videlo se je, da si je svest utiska svojega prihoda.

(Dalje prih.)

Sicer pa jako obžalujem, da ne morem prisrčneje, po vsem dopisu vejajočej želji ustreči, kajti sem si dobro v svesti svojih dolžnostij in se zato ne odpozem odborništvu, ko bi se tudi še toliko črnila razlilo po meni. „Odličnejši odbornik“.

Iz Postojne 8. jan. [Izv. dop.] „Tajč“, „tajč“, vpijejo vedno naši filistri, a tega ne pomislijo, da s švabščino ne morejo odreti v okolici kmeta niti za bori keber. Na Pivki prebiva vrli narod, ki je zvest ostal tradicijam prednikov; vzlic nasilstva nekotih kruhoborcev ne bode se še poprijel tujega jezika, — tujih šeg.

Za blaženo nemščino je pri nas zlasti vnet soseskni župan ali kakor se prerad sliši imenovati „purgermojster“. Čeravno trd slovenski kmet, sin slovenskih roditeljev, ki niso imeli pojma o švabščini, vender kljubu temu bljuje srd in jezo na domači jezik in narod slovenski. V greh ne štejemo isto, kajti v tej zadevi bi zavpili s križanim izveličarjem: „Oče, odpusti! saj ne vé, kaj dela.“ Iz lastne inicijative nij navedeni mož takov propagandist za nemščino, nego dva škriblerja (na imenih nij veliko ležeče) ga navdušujeta in porivata naprej za tuj jezik, ki nij domač v našem logu. Jeden ga vleče za desno, drugi za levo roko. — A skupil jo je dragi „purgermojster“, kakor kaže sledeča dogodba. Sv. treh kraljev dan pridem slučajno v Orehek, ki je precej ljudnat kraj v naši okolici. Baš je zvonilo k službi božje in kakor se spodobi značajnemu Slovincu stopim tudi jaz v hišo božjo. Po cerkvenem govoru je objavljaj duhovni gospod običajna oznanila ter prime v roke list in se izjavlja: „Udobil sem iz Postojne to-le pismo, a smijali bi se, ako bi vam isto prečital, kajti pisano je v nemškem jezici, kateri je tu nerazumljiv. Podpisan je Burkar (postojnski župan). Da li ne vé, da tukaj sami Slovenci stanujejo? K sreči znam nemško, da vam lahko povém, kaj zahteva omenjeni Postojnčan.“ — In res povedal ali raztolmačil je g. mašnik razglas ter pristavil: „Naročam vam, naj kdo reče prijatelju Burkarju, naj v prihodnje slovensko le sem piše, ker jedino ta jezik je tu v rabi,“ ter naglašal, da ne stanujejo todi Nemci. Naročilo g. župnika bodi s tem opravljeno, in naj si „purgermojster“ isto „ad notam“ vzame. — Ako bi se ne bila dogodba v cerkvi vršila, ploskal bi bil besedam, ki so zagovarjale naš mili jezik. Mrmranje po cerkvi pa je svedočilo splošno nejevoljo, kojo je probudil nemškutarsk list. — Čemu se šlute z nemško „špraho“, kjer je nij treba! — Uvedite v ljudsko šolo več ur slovenskemu jeziku, da boste mogli pisati in občevati z okoličani v narodovem jeziku!

Na ta atentat našemu jeziku naj poročam nekaj radostnega. In sicer baš v Orehku se je ustanovilo bralno društvo, h kateremu je pristopilo do zdaj 72 udov. Največjo zaslugo pri tem si je zadobil g. Fran Brnje, ki pri vsakej priliki vnema in navdušuje narod k narodnej zavesti. Pa tudi vrta narodna grajska obitelj Dolenčeva pospešuje in dela za blagor našega priprostega naroda. Čestitamo gospodi ter kličemo: Živeli!

Z Dunaja 8. januarja. [Izv. dop.] („Pomorska“ banka. Nakup nemških časnikov. Dr. Kronawetter. Nov napredek.) Nemšk prigovor sicer pravi: „Der Dumme hat's Glück“. Ustavoverci naše države počenjajo reči, da vsak uvidi, da ne morejo biti pri zdravej pameti. „Slavne“ državnike ustavaške stranke vodi od nekaj slepa strast in ta strast jemlje jim pamet. Človeku brez pameti — neumnežu — se pa po starej prisloviči kaj rado pripeti, da ima pri svojih delih srečo. Naše ustavake pa je tudi sreča zapustila. Nekaterim njihovim glasilom v prvi vrsti „Wiener allgem. Zeitung“ in „Deutsche Zeitung“ pošel je vsled nemarnega gospodarstva skoro ves podjetni kapital; prišlo je tako daleč, da so akcijonarji imenovanih dveh časniških podjetij odrekli gmotno svojo pomoč. Ukrenile so torej glave teh podjetij ustanoviti novo banko, kapital za ta zavod menile so dobiti iz bogate Francije. Da bi se temu podjetju ne podtikalo slabih namenov, krstili so zavod s „pomorsko banko“ čes, njen namen bode oživiti avstrijsko trgovino na morji.

Pravim namenom podjetju ustavaških kalinov pa se je kmalu prišlo na sled. Glavni urednik „Wiener allg. Ztg.“ dr. Hertzka potoval je v Pariz, da tam učini prve korake. Vedel se je tam kot bogat, vpliven avstrijski magnat, napravil je banket, povabil časnikarske mogotce in druge vplivne (?) osebe. Celo avstrijski poslanik Beust bil je navzočen. Z nekim lyonskim zavodom (Banque de Lyon et de la Loire) so ustavaki že dogovorili ugodne pogoje. A kar je Hertzka delal in govoril v Parizu, kar so pooblaščenca židovsko-nemških ustavakov pogodili v Lyonu, vsemu se je prišlo na sled! —

Vedli so se pa ti ljudje na tak način, da se je skoro uvidelo, da ima pomorska banka glavni namen, pomagati hirajočima časnikoma na noge, ter ustavakom omogočiti še daljno življenje.

Sleparstvu pa se je kaj hitro prerezala nit, kajti ministerstvo vnanjih stvari ne le za to podjetje ni hotelo dati privoljenja, temveč zapovedalo je celo preiskavo o tej zadevi!

Ustavoverci so zdaj tako poparjeni, kot polit pes in akcije gori imenovanega zavoda pale so na pariške borzi koj od 1400 na 900 frankov!

Zavod banka za avstrijske dežele pa vedno srečnejše deluje. Liste „Presse“, „Extrablatt“, „Morgenpost“ „Kikeriki“ kupila je ter spravila v svojo last. To so časniki, ki baje dobro stoje ter neso dobička. Banka za avstrijske dežele ima še druge namene. Kolikor je vplivnih časnikov, če spraviti v svojo last, ter, kakor je zjedini la tovarne za papir, tako hoče tudi centralizovati časniška podjetja. —

Iz načina uredovanja gori imenovanih časnikov lahko se vidi, da veje nekakšen nov duh, če ravno je glavna tedenca še skoro zmirom izključljivo tevtonska. A misliti se da lebo, da pisavo kakovemu listu na jedenkrat premeniti ne gre, ker je list kolikor toliko odvisen od svojih naročnikov, počasi po to uže ide, in polagoma se čitatelji imenovanih novin lahko privadijo mišljenju avtonomistiške vlade, duhu ravnopravnosti za vse avstrijske narode.

Židovsko-nemškeje stranki je zopet veliko preglavico napravil znani demokratiški državni poslanec dr. Kronawetter, ko je 3. t. m. v „Gewerbeverein“ v svojem govoru silno udarjal na lažnjivost in prekanjenost imenovane stranke. Prej so listi kakor „N. fr. Presse“ še prinašali ostre uvodne članke zoper dr. Kronawettera, zvali so ga porogljivo „hofdemokratom“, sumnjičili, da je plačan od zdanje vlade itd. Vse to pa Kronawetteru nij spodkopalo vpliva. Narobe! Jedenkrat je naprošen govoriti v tem, drugikrat v drugem društvu! Povsod mu silovito ploskajo in gorje njemu, ki bi drznil se v društvu glasno in resno nasprotovati njegovim govorom!

Ustavaški listi morali so torej izprevideti svojo slabost. Vse, kar so ti listi grajali, dozdeva se velicemu številu dunajskega prebivalstva dobro in ustavaški žurnalisti delovali so nehote proti sebi, udarjajoč na dr. Kronawettera in njegove zdrave nazore!

Še jeden napredek moram omeniti. Ko je počela na Dunaji izhajati „Tribüne“, težko se je našel ta list v kavarni. In zdaj? Posamezne kavarne drže še celo po več eksemplarov tega lista! Tudi drugi zdanjej vladi prijazni listi, kakor „Vaterland“, „Politik“, „Sonn- und Montagszeitung“ itd. nahajajo na Dunaji čim dalje več čitateljev.

To je veselo znamenje napredovanja in razširjevanja zdanjej vladi prijaznega mišljenja! P.

Domače stvari.

— (Gosp. deželni predsednik Winkler) in gospa soproga razpošiljata vabila k plesu v soboto 21. t. m.

— (Naznanilo in vabilo ljubljanske čitalnice.) P. n. častitim društvom javlja čitalnični odbor, da bodejo po odborovem sklepu do Velike noči sledeče veselice in besede: V soboto dne 14. januarja: ples, v soboto dne 28. januarja:

ples, v soboto dne 4. februarja: sijajni ples, v nedeljo dne 5. marca: I. beseda, v nedeljo dne 26. marca: II. beseda. Pri vseh teh veselicah imajo prost vstop le društvniki, k sijajnemu plesu dne 4. februarja pa smejo upeljati tudi goste, kateri pa plačajo 1 goldinar vstopnine. Pri plesih svira c. k. vojaška godba. Začetek ob 8. uri. Pri plesih ima biti obleka za gospode črna, pri sijajnem plesu poleg tega izključljivo beli zavrtnik.

— (Vesteneck contra „Tribüne“) Dne 12. t. m. prične se pred dunajskimi porotniki obravnava v zadevi Vestenecka proti avtonomističnemu časniku „Tribüne“, kateri slednji je za vse članke, katere je objavil o vitezu Fräncelnu nastopil dokaz resnice. Ker so k tej obravnavi za priče pozvani: gg. Svetec, Koblar, dr. Poklukar, dr. Vošnjak, Lapajne a tudi Schrey in Kaltenegger, pričakujemo prav zanimljivega poročila.

— (Ponarejalce bankovcev,) zasačili so zadnjo nedeljo žandarji na Brezovici. Bila sta to posestnik Japelj z Brezovice, precej premožen kmet, kateri je v izbi, ko so prišli žandarji, ravno raztrgal dva ponarejena petaka. Drugi je znani mešetar Požlep, kateri je bil uže zaradi izdavanja ponarejenih bankovcev tri leta v Ljubljani v zaporu. Oba zločinca privedli so žandarji v nedeljo zvečer na Žabjak.

— (Okrajna cenilna komisija) za ljubljansko okrajno glavarstvo, katera je imela nalogo rešiti mnogo tisočev reklamacij proti postavljenim tarifom, imela je včeraj v ponedeljek zadnjo sejo in je končala svoje delo.

— (Včerajšnji mesečni živinski semenj) bil je izredno dobro obiskan, čemur je pač mnogo pripomoglo lepo vreme in pa to, da imajo kmetovalci zdaj čas. Cena goveje živine je obče odjenjala. Od prignanih 400 goved, kupili so trgovci za Trst in Pulj kakik 100 komadov, tudi ljubljanski mesarji nekoliko in plačalo se je par lepih volov od 350 do 400 gld. Posebno živahna kupčija je bila mej kmetovalci za govejo živino, katero so kupovali za pléme. Konj je bilo kakih 300, a malo kupčije, kajti laški kupci, kateri kupujejo še le drugi mesec obilo, so bili jako zbirljivi in so v obče slabo plačevali. Kup prašičev pa je uže poskočil, kajti stari funt dobro rejene živine plačeval se je po 25 do 26 kr. Temu je pač uzrok jako množno izvažanje prašičev iz Kranjske na Bavarsko. Trgovci so trdili, da jih je do sedaj odposlanih po Rudolfovej železnici uže nad 6000 in da Bavarci še neprenehoma kupujejo in dobro plačujejo brez ozira na to, ali je prašič ikrast ali ne.

— (Iz Hrastnika) se nam piše, da je znani fanatični Prusijan z imenom Ihne, ki si je tam postavil fabriko za barve, bil te dni v zapor dejan, ker je na sumu, da je sam dal svojo fabriko, ki je nedavno pogorela, požgati. Mož je bil poprej vodja Sargovim premogovim jamam in si pri tem vodstvu tako opomogel, da si je sam fabriko sezidal. Bil je politični rovar proti Slovencem, jedenkrat je celó razobesil črno-belo prusko zastavo v Hrastniku, katero je moral pa odpraviti vsled ukaza političnega komisarja. Jako karakteristično za naše avstrijske razmere pa je debelo prijateljstvo tega moža s c. kr. načelnikom rudarskega urada Riedlom v Celji, kateri v svojej znanej antipatiji proti Slovencem časi popolnem pozabi, da služi avstrijskej vladi in sicer v krajih, ki so vsaj dozdej še slovenske narodnosti.

— (Šivalne parne stroje,) prve na Kranjskem, uvedla je zadnji teden fabrika za slamnike v Domžalah, katera je last Tirolcev Ladsteter in sinov. Napravo uredila je tukajšnja rudolivnica g. Tönies. Par goni 60 šivalnih strojev. Pri vsakem stroji je dekle, ki ureduje pletenino, da jo stroj šivlje, pa njima pri tem delu toliko truda, ko preje, ko je morala goniti stroj. Ako hoče stroj pognati, stopi na napravljeno stopalo (Tritt), isto tako, da se šivalni stroj ustavi.

— (Slovensko literarno društvo na Dunaji) ima v soboto 14. januarja v Kaiserjevej gostilni „zur heiligen Dreifaltigkeit“ (III., Ungar-

gasse 27) — začeni ob 1/2 8. uri zvečer — svoj četrti redni zbor z naslednjim dnevnim redom: 1. Prebere se zapisnik. 2. „Pesem zmagonosne ljubezni“. Povest Ivana Turgenjeva. Iz „Vestnika Evropy“ poslovenil g. A. Hudovernik (konec). 3. Slučajni predlogi in interpelacije. — Vse čestite gg. ude in prijatelje društvu vabi k temu zboru uljudno odbor.

— (Iz Dola) se nam poroča, da je pretekli teden v Dolu okolo sedme ure zvečer jako močno gorelo. Pogorela so štirim gospodarjem vsa poslopja. Zažgano je bilo, kakor se tu obče govori, nalašč. Kajti v tej hiši, kjer je ravno ogenj zdaj nastal, je bilo uže prej dvakrat zažgano. Zavarovani so bili vsi pogorelci.

— (V Ihanu) je neki 12 letni deček ukradel kravo in jo gnal v Ljubljano, katero je prodal za 20 gld. Mladega zločinca so kmalu dobili in so ga očetu žandarji prignali, da bi ga kaznoval.

— (Židje v Kranjskeje.) Slednja ljudska štetev pokazala je, da ima Kranjska 96 židov, v letu 1869 pa jih je bilo le 51.

— („Archiv für Heimatkunde“,) izdava Franc Schumi v Ljubljani. Tega arhiva, ki izhaja „zwanglos“, izšla je zdaj prvega zvezka druga pola. Delo, reči se mora, je res trudapolno in mi je vsem starinoslovcem gorko priporočamo. Kritiko o vsebini prepuščamo pa tudi njim.

— (Kako se dan denes prosi ženitnega dovoljenja.) Izvirno pismo se nahaja pri dež. odboru. Agram 8/1 1882 andi, leblihe, derekjen zu Laibach, Jih erzuhe, mir. di. Pieviligung, cu ertailen, dasjih, mid, maine Baiblihe, person, mih, kopolirenkan valjih, šon, sait jare 1869, midjerlebe, unt 3 kinde, midjer, habe, unt, Štat; duldet, tas niht — mer, bas anpelag, fir leben, unt Klaiden, haben mir; ih, pin, dinstman, No. 5, bai Serčan, unt siget, in, cigare, fabrik, kinde, in Šule, mirsint, in, agram kvartir, moi, is ilica No. 114 in Agram fon: gaistlihen, habe ales, basnetek is, cu haben pite, mir nah, agram, cušiken (Couvert) aufgear Franz Šelko, ilica: 114. an Das Lebliche; Landes; Ausšus, (Komete) in Laibach.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“.

Dunaj. Državni zbor se v 20. dan t. m. skliče. Predsedništvo uže pripravlja predloge državnemu zboru; katere predloge pridejo prve v posvetovanje, se še ne ve.

Praga. Dopolnilna volitev poslanca za državni zbor iz čeških veleposestnikov se bode vršila v 18. dan meseca februarja.

Pariz. Zaradi predvčerajšnje demonstracije bila je znana komunardistka Lujiza Michel obsojena v 14 dni zavora, drugi pa v dva-mesečni zapor. Zdaj je mir.

Cork. Vsled izpovedanj v zapor dejanega kapitana Moonlighta bilo je 12 oseb v zapor vrženih, katere so pred kratkim izvršile nasilstva.

Razne vesti.

*(Koliko se puši v Avstriji.) Po uradnih razkazilih se je v devetih mesecih leta 1881 spečalo smodek: 952.800 regalita I., 1.763.500 regalita II., 10.968.000 jara-trabuko, 331.775 jara, 23.225.600 britanika, 1.491.500 havana lit. B, 34.247.800 kuba lit. D, 97.416.800 kuba-portoriko, 32.005.700 portoriko, 116.036.796 finih viržink, 57.480.825 navadnih domačih, 91.475.100 lit K. in 60.066.425 cigaret. Dohodki za prodane smodke in tabak v teh 9 mesecih iznašali so 47.576.040 gld., tedaj za 1.558.068 gld. več, nego v jednakej dobi prejšnjega leta.

*(Koliko je časnikov na svetu.) Amerikanski list „News-Paper and Bank Direitory of the world“ izračunil je, da izhaja sedaj na vsem svetu 34.274 časnikov, od kojih se razpošlje 10.592.000.000 izstisov na leto. Največ jih je v Evropi, namreč 19.557, v severnej Ameriki 12.400, v Aziji 775, v južnej Ameriki 609, v Avstraliji 661, v Afriki 132. — Od teh listov je 16.500 v angleškem, 7800 v nemškem, 3850 v francoskem, 1600 v španskem jeziku tiskanih. Dnevnikov je 4020, tednikov 18.274, a 8508 prihaja redkeje na svetlo. Slovanov menda Amerikanci še ne poznajo!

Umrli so v Ljubljani:

2. januarja: Rudolf Vehar, mizarjev sin, 9 mes., Sodarska steza št. 2, za jetiko.
4. januarja: Janez Dolničar, postreščekov sin, 1 leto, Kravja dolina št. 1.
6. januarja: Uršula Dovč, čevlarskega pomočnika žena, 25 let, Karlovska cesta št. 6. — Pavlina Kraševac, uradnega sluge hči, 8 mes., na Bregu št. 6.
9. januarja: Josip Živec, delavčev sin, 13 m., Poljanska cesta št. 18. — Marija Zuhaleg, zasebnica, 87 l., pred Prulami št. 27, vsled starosti.
V deželnej bolnici:
3. januarja: Urša Keber, gostija, 80 let, za starostjo.
6. januarja: Karol Urbajs, postrežnik pri bolnikih, 32 let.
7. januarja: Jera Dolinar, gostija, 82 l., vsled slabosti. — Meta Mavrič, gostija, 50 l. — Jožef Gale, gost, 78 l., vsled slabosti. — Marija Vindišar, gostija, 70 l., za plućnim vnetjem.
8. januarja: Liza Cof, gostija, 79 l.

Meteorologično poročilo.

A. V Ljubljani:

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm.
5. januarja	Ob 7. uri	737.19 mm.	+ 3.4° C	slaboten gorenjec	oblačno	4.70 mm. dežja
	Ob 2. uri	737.80 mm.	+ 5.6° C	slaboten jugozahod	oblačno	
	Ob 9. uri	739.08 mm.	+ 3.4° C	slaboten gorenjec	oblačno	
6. januarja	Ob 7. uri	739.19 mm.	+ 2.6° C	slabotna burja	oblačno	0.00 mm.
	Ob 2. uri	739.74 mm.	+ 4.4° C	slaboten gorenjec	oblačno	
	Ob 9. uri	740.88 mm.	+ 2.2° C	slaboten izhod	oblačno	
7. januarja	Ob 7. uri	739.88 mm.	- 2.4° C	slaboten izhod	oblačno	3.90 mm. dežja
	Ob 2. uri	738.16 mm.	+ 6.6° C	slaboten jugozahod	oblačno	
	Ob 9. uri	735.90 mm.	+ 6.6° C	slaboten jugozahod	oblačno	
8. januarja	Ob 7. uri	739.80 mm.	+ 5.4° C	slaboten jugozahod	oblačno	0.00 mm.
	Ob 2. uri	743.50 mm.	+ 6.4° C	slaboten izhod	jasno	
	Ob 7. uri	746.25 mm.	+ 0.4° C	slaboten izhod	jasno	

Dne 5. januarja: Jutranja zarja, čez dan temno, deževno; zrak zelo mokrotan; srednja temperatura + 4.1° C, za 6.9° C nad normalom.

Dne 6. januarja: Temen neprijeten dan; oblačno nebo in precej vlažen zrak; srednja temperatura + 3.1° C, za 5.9° C nad normalom.

Dne 7. januarja: Na jutro zelo mokrotno in gosto megleno, čez dan deloma jasno, popoldne oblačno, po noči deževno; srednja temperatura + 5.2° C, za 7.8° C nad normalom.

Dne 8. januarja: Zjutraj temno, potem jasno, popoldne jasno nebo; na večer se planine zaré; barometer se neprimerno hitro vzdiguje; srednja temperatura + 4.1° C, za 6.7° C nad normalom.

B. V Avstriji sploh:

Zračni pritisk jako enakomerno razdeljen; barometer se povsod vzdiguje, akoravno le neznatno in polagoma. Temperatura sicer stanovitna, vendar le malo pada in je še zmirom nadnormalna. Razloček med maksimumom in minimumom znaša 22° C. Vetrovi so še zmirom slabotni; izhodni in severni vetrovi so jeli prevladovati nad južnimi in zahodnimi pretečenimi duji. Nebo je bilo večidel oblačno, vreme precej deževno, akoravno nij palo dosti dežja. V planinah je šel po več krajih sneg.

Dunajska borza

dné 10. januarja.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni državni dolg v bankovcih	77 gld. 30	kr.
Enotni državni dolg v srebru	78 " 30	"
Zlata rentna	94 " —	"
1860 državno posojilo	133 " —	"
Akcije narodne banke	845 " —	"
Kreditne akcije	337 " 70	"
London	119 " 20	"
Napol.	9 " 43 1/2	"
C. kr. cekini	5 " 59	"
Državne marke	58 " 30	"

Stanovanje

— vse prvo nadstropje: 7 sob s kuhinjo in drvarnico — v **Matičnej hiši na Bregu št. 8** — se oddaja od sv. Jurja naprej. Pismene oglase je do **sobote 14. t. m.** poslati **Matičnej pisarni** (v iste hiši), kjer se zvedo natančni pogoji vsak dan od 10.—12. ure dopoldne. (15—2)

Dr. Valentin Štampihar,
je odprl (13—2)

odvetniško pisarno

v Ljubljani pod Trančo št. 2.

Izdatelj in odgovorni urednik Makso Armič.

Št. 158.

Razglas.

Od leta 1882 začeni se bode pri tukajšnji davkarske blagajnici plačilo direktnih davkov in njih naklad od dveh blagajničnih uradnikov potrdilo.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dné 1. januarja 1882.

Župan: Laschan.

Mineralno-voščene sveče,

katere se pri pogrebih uporabljajo, se dobijo prav po nizkej ceni, in sicer: Kilo 1 gl. 50 kr., pol k. 75 kr., 1/4 k. 38 kr., 1/8 k. 20 kr. — Za obile naročbe se priporoča s spoštovanjem

Th. Tollazzi
v Logatol.

(11—2)

Za nižano ceno

se morejo dobiti v „**Národnej Tiskarni**“ v Ljubljani sledeče

slovenske lepoznavske knjige:

I. zvezek, ki obsega: Stenografija, spisal dr. Ribič. — Životopisje, spisal Rajč Bož. — Prešern, Prešerin ali Preširen, spisal Fr. Levstik. — Telečja pečenska, novela, spisal J. Jurčič. — N. Machiavelli, spisal dr. Ribič. — Pisma iz Rusije, spisal dr. Celestin. — Trstovo z grozdom na Ruskem, spisal dr. J. Vošnjak. — Čegava bode? novelica, spisal J. Ogrinc. Velja . . . 15 kr.

II. zvezek, ki obsega: Erazem Tatenbah, izvirna povest, spisal J. Jurčič. Velja . . . 25 kr.

III. zvezek, ki obsega: Prvi poljub, novela, spisal J. Skalec. — Na črni zemlji, novela, spisal J. Skalec. Velja . . . 15 kr.

IV. zvezek, ki obsega: Lepi dnevi, spisal Paulus. — Plašč, novela, ruski spisal N. V. Gogol, poslovenil L. Gorenjec. — Nekoliko opazek o izdaji slovenskih národnih pesni, spisal prof. dr. Krek. Velja . . . 15 kr.

V. zvezek, ki obsega: Meta Holdenis, roman, francoski spisal Viktor Cherbuliez, poslovenil Davorin Hostnik. Velja . . . 25 kr.

VI. zvezek, ki obsega: Kazen, novela, francoski spisal H. Revier, poslovenil Davorin Hostnik. — Cerkev in država v Ameriki, francoski spisal E. Laboulaye, poslovenil Davorin Hostnik. Velja . . . 15 kr.

VIII. zvezek, ki obsega: Pomladanski valovi, roman, spisal Iv. Turgenjev, poslovenil dr. M. Samce. — Velja . . . 25 kr.

Kdor hoče katero koli teh knjig dobiti, naj piše „Národnej Tiskarni“ in jih dobi po poštnem povzetju. Vse skup se dajo za nižano ceno 1 gld. Za vseh 7 zvezkov naj se priloži še 15 kr. poštnine, za posamezne zvezke pa 5 kr.

Tuji:

9. januarja:
Pri Slonu: Berta z Dunaja.
— Rainer iz Dornbirna. — Littman z Dunaja.
— Sseiner iz Monakovega.
Pri Berti: Jonas z Dunaja.
— Malič: Jonas z Dunaja.
— Mognar iz Trsta. — Nastopil iz Brna. — Stelker iz Trsta. — Spizer iz Rane. — Žnidaršič z Dunaja.

Podpisani usoja si p. n. občinstvu uljudno naznaniti, da je

kavarno „Merkur“,
na Mestnem trgu št. 8,

kupil in prevzel z 10. januarjem t. l.

Da zadosti vsemu zahtevanju, bode se podpisani skrbno prizadeval, podajati slavnemu občinstvu le najboljše.

Za prijazno obiskovanje se toplo priporoča udano podpisani.

(18—1)

Ludovik Listner.

Uže 14. januarja

tretje srečanje 3% kneževskih

SRBSKIH SREČK

od leta 1881 à 100 frankov v zlatu.

Vsakratni glavni dobiček

frankov **100.000** v zlatu.

Najmanjši dobiček 100 frankov v zlatu.

Dobitki in obresti se na **Dunaji**, v **Budapešti**, v mnogih provincijalnih mestih, kakor tudi v **Belgradu** in v skoro vseh evropskih glavnih mestih **brez odbitka** izplačujejo.

Originalne srečke proti **kasi à 46 gld.** poleg 70 kr. kuponskih obrestij.

Prejemni listi

se vplačujejo v 14 mesečnih obrokih à 3 gld. in z ostalim obrokom 4 gld.

kupec dobi

pri prvi vplačitvi 3 gld.

nerazdeljeno pravico igrati.

(727—6)

Pri dné 12. novembra vršečem se prvem srečanju 3% kneževskih srbskih srečk bili so glavni dobitki frankov 100.000, 10.000 in 4000 v zlatu dobljeni mej srečkami, katere je prodala naša hiša, in zelo kulantno eskomptirani.

Wechslergeschäft der Administration des

WIEN,
Wollzeile 10 und 13.

„MERCUR“

Ch. CHON,
Wollzeile 10 und 13.

Lastnina in tisk „Národne tiskarne“.